

Motion till riksdagen 2012/13:A264

av **Berit Högman m.fl. (S)**

Arbete – en mänsklig rättighet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingens regelverk bör ses över och omarbetas i syfte att bli mer flexibelt och anpassat till företagens krav på kompetens.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Värmland bör bli försökslän för Kraftsam.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att omarbeta reformen för nyanländas etablering på arbetsmarknaden.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att främja socialt företagande.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att dagens arbetsmiljöproblem bör uppmärksammas genom stöd till FoU.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att man ska ha rätt till heltid.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Försäkringskassan bör ges i uppdrag att särskilt jobba i de kommuner där papporna tar ut en liten del av föräldraledigheten.²
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att högskolor och universitet som konsekvent arbetar med att motverka social snedrekrytering bör ges stimulans till detta arbete.³

¹ Yrkande 4 hänvisat till NU.

² Yrkande 7 hänvisat till SfU.

Fel! Okänt namn på

³ Yrkande 8 hänvisat till UbU.

Motivering

Människors möjlighet att uppfylla sina egna drömmar och visioner måste bli verklighet. Vi måste själva ange färdriktningen och målen som vi vill uppnå i livet. Politiken skall ge människor verktyg för att nå sina mål.

Drömmen om en utbildning eller ett jobb känns allt mer avlägsen för många människor. Arbetslösheten har blivit större och utbildningsplatserna färre. Människors frihet har begränsats då politiken misslyckats att utveckla moderna verktyg för framtiden.

Människors möjlighet att resa, komma i tid till anställningsinterjuver, skola eller till sitt arbete har blivit en allt större utmaning när det offentliga har misslyckats att rusta oss för framtiden. Järnvägen är inte längre världsledande utan har hamnat på efterkälken då politiken valt att ensidigt sänka skatter. Det är genom en hållbar utveckling inom it och traditionell infrastruktur som vi binder samman landet.

Människor är tänkande varelser och de inser att det offentliga, näringslivet och forskningen måste samarbeta för att de nya jobben skall komma. Världen utvecklas i en rasande takt och Sverige måste följa med i det internationella tempot för att inte riskera människors frihet. Framtidens arbeten kommer genom nya företag, nya idéer och innovationer. Det är genom mer samarbete vi bygger vårt land starkare, modernare och friare.

Arbete åt alla!

Antalet långtidsarbetslösa är idag (juli 2012) 214 190 personer, en ökning med 3,5 procent från förra året. I Värmland är 5 902 personer långtidsarbetslösa, och trots en gynnsam arbetsmarknad i Norge går allt för många utan arbete. Det gäller särskilt personer med kort utbildning.

Vi ser tre områden som särskilt måste utvecklas för att få ner arbetslösheten.

1. Se över Arbetsförmedlingens regelverk.

Arbetsförmedlingens flexibilitet måste öka när det gäller att bidra till nya lösningar för att få folk i arbete. Idag har Arbetsförmedlingen ett regelverk som bland annat innebär onödig inlåsnig. Till exempel förhindrar de centrala upphandlingarna flexibilitet i utbildningsinsatserna och det är rigida tidsgränser för olika insatser. Arbetsförmedlingens insatser för utbildning är under all kritik, och en nära samverkan med kommunerna för att få till stånd bra utbildningar är en förutsättning för framgång. Det är dessutom helt fel att inte tillåta utbildningsinsatser för personer som idag befinner sig i fas 3.

2. Låt Värmland bli försökslän för Kraftsam.

Eftersom Värmland har god erfarenhet av samarbete mellan Arbetsförmedlingen och näringsliv vill vi att Värmland bli försökslän för Kraftsam. Kraftsams uppgift är att hjälpa människor som står längst från arbetsmarknaden och som riskerar att permanent uteslutas från arbetsmarknaden. Genom att slå samman delar av Arbetsförmedlingen och delar av Försäkringskassan

Fel! Okänt namn på

tillsammans med att tillföra nya resurser till en gemensam organisation vill vi erbjuda människor en kraftsamling för att komma in på eller tillbaka till arbetsmarknaden. Kraftsam ska lösa problemet för dem som i dag hamnar mellan olika myndigheters ansvarsområden och där ingen aktör i dag har ansvaret för helheten.

3. Se över reformen för nyanlända.

Arbetsförmedlingens arbete med etableringslotsar för nyanlända har som vi befarade havererat. I Värmland saknar flera arbetsförmedlingskontor etableringslotsar för nyanlända. I flera kommuner fanns tidigare en väl fungerande verksamhet för att hjälpa nyanlända till arbete, en verksamhet som nu nedmonteras när ansvaret går över till Arbetsförmedlingen. Det är olyckligt att den kompetens och det nätverk som finns utarbetad i dessa kommuner inte tas tillvara i den nya organisationen. Därför bör även kommuner kunna komma i fråga för att bedriva lotsverksamhet genom avtal med Arbetsförmedlingen.

Utveckla det sociala företagandet

Ett stort och viktigt uppdrag är att utveckla en arbetsmarknad där alla får plats. Regeringens politik har inneburit att fler hamnat i långtidsarbetslöshet. Det saknas såväl strategi som kortsiktiga insatser för att skapa en arbetsmarknad för alla. Att utveckla den sociala ekonomin är en viktig del av en önskad strategi såväl på kort som på lång sikt.

I Värmland finns en bra tradition av att utveckla socialt företagande och kooperativa företag som en del av detta viktiga arbete. För att ytterligare utveckla denna del av företagandet krävs en rad förändringar och förbättringar. Medborgarna har rätt att kräva alternativ i exempelvis äldreomsorg, men det finns inget som talar för att dessa alternativ ska vara enbart vinstdrivande företag. En utveckling av den sociala ekonomin kan utgöra betydande mänskliga och materiella vinster utan att generera aktieägares vinster.

Vi värmländska socialdemokrater vill här beskriva några av de viktigaste uppgifterna för att främja en utveckling av denna del av företagandet i Värmland likaväl som i andra delar av landet.

För det första: Den generella kunskapen om kooperativt företagande och den sociala ekonomin måste höjas. Här har Tillväxtverket en viktig roll. Även kreditväsendet i olika former måste ha kunskap om den kooperativa företagsidén så att företagsformen i sig aldrig utgör ett hinder för kapitalförsörjning.

För det andra: Lagen om offentlig upphandling bör ses över i syfte att stimulera små aktörer, brukar- och personalägda företag.

För det tredje: I likhet med flera andra länder i Europa, exempelvis Finland och Storbritannien, bör Sverige se över möjligheten att ha en särskild lagstiftning om sociala företag.

För det fjärde: En särskild översyn bör göras av möjligheten att inrätta en särskild fond för kapitalförsörjning till sociala arbetskooperativ. De kommuner som idag stöttar uppbyggnaden av sociala arbetskooperativ balanserar inte sällan på gränsen till vad som är lagligt. Så kan det inte vara.

För det femte: Arbetsmarknadspolitiken måste spela en aktiv roll i skapandet av sociala arbetskooperativ. Hur kan Arbetsförmedlingens ”starta-eget-bidrag” för sociala arbetskooperativ se ut? Hur kan den långsiktiga samhällsinsatsen i lönedelen hos kooperatörerna se ut? Kooperatörers rätt beträffande arbetslöshetsförsäkringen är fortfarande en oklar fråga som regeringen måste lösa.

Uppmärksamma arbetsmiljöproblemen via FoU

Det är viktigt att alla känner sig trygga på sin arbetsplats och att arbetsmiljön är god. Så är det inte alltid. Idag inträffar allvarliga arbetsplatsolycksfall och de hänger många gånger ihop med hot och våld. Poliser, personal inom kriminalvården, lärare, vårdpersonal och personal inom socialtjänsten är de grupper som främst drabbas.

Psykisk press och hög arbetsbelastning är arbetsmiljöproblem som också är vanligt förekommande. Något som ofta leder till besvär i axlar, armar och händer – en konsekvens av enformiga arbeten och hög arbetsbelastning. De ”nya” arbetsmiljöproblemen är att ständigt vara ”stand by” enligt en rapport från TCO. Det innebär att många tjänstemän ständigt är ”uppkopplade” via mobiltelefon, sms och mejl och det kan vara svårt att ”stänga ner” och var helt ledig. LO-grupperna har ofta andra typer av arbetsmiljöproblem, som till exempel att det kan vara svårt att gå iväg på en kortare rast. Därför bör dagens arbetsmiljöproblem uppmärksammas genom stöd till forskning och utveckling (FoU).

Från deltid till heltid

Många människor, i synnerhet kvinnor, jobbar mindre än vad de skulle vilja göra. Av alla sysselsatta arbetar var fjärde deltid, vissa för att de inte vill jobba mer men många för att de inte får. För att alla som vill ska få möjlighet att arbeta heltid måste utbudet av heltidsanställningar öka. Samtidigt behöver vi öka antalet arbetade timmar om vi ska klara välfärden i framtiden. För att klara framtidens välfärd, måste många fler jobba mer. Att pressa tillbaka deltidsarbetslösheten är således bra för alla som vill jobba mer – och för tillväxten och välfärden. Många ofrivilligt deltidsarbetare vittnar om svårigheter att få ekonomin att gå ihop. Om vi inte löser frågan om den ofrivilliga deltiden kommer problemen att fortsätta för de berörda kvinnorna när de blir äldre eftersom de då inte kan leva på sin pension. Men det blir också ett samhällsekonomiskt problem om allt färre personer har svårt att klara sin försörjning via sin pension. Målsättningen måste vara att alla som vill arbeta heltid skall få det i både offentlig och privat verksamhet.

Fel! Okänt namn

Föräldraledighet

För att kvinnor skall behålla kontakten med arbetslivet när barnen är små är det angeläget att fler pappor tar ut mer av sin föräldraledighet. Den procentuella fördelningen av uttagna nettodagar under 2011 är 23,7 procent för riket. I Värmland ligger snittet på 21,9 procent med kommuner som Eda (13,8 procent), Torsby (14,8 procent) och Årjäng (17,2 procent) i botten. Det är angeläget att Försäkringskassan får ett uppdrag att särskilt arbeta i de kommuner där pappor tar ut liten del av föräldraledigheten.

Bryt den sociala snedrekryteringen

En förutsättning för att fler ska komma i arbete är utbildning. I ett län som Värmland ser vi att bruksmentaliteten lever kvar och att det är företrädesvis de unga männen som väljer bort högre utbildning. Det är angeläget att med alla tillgängliga medel stimulera till lärande och bryta den sociala snedrekryteringen till högre utbildning.

På Karlstads universitet har man under många år arbetat långsiktigt med denna fråga och startat verksamhet redan i förskolan under benämningen ”barnens universitet”. Ett sådant långsiktigt arbete ger nu resultat men belönas inte på något sätt i anslagen till universitetet. Snarare tvärt om. Vi ser det som angeläget att stöd till sådant arbete ges från staten.

Stockholm den 3 oktober 2012

Berit Högman (S)

Lars Mejern Larsson (S)

Gunilla Svantorp (S)

Ann-Kristine Johansson (S)

Jonas Gunnarsson (S)